

STRUKTURA RELACIJA IZMEĐU KONATIVNE I KOGNITIVNE
EFIKASNOSTI I KARAKTERISTIKA SOCIJALNOG STATUSA

ANKICA HOŠEK

ZRINKA LUŠIĆ

Zavod za kineziološku antropologiju
Fakultet za fizičku kulturu u Zagrebu

Na uzorku od 200 ispitanika muškog spola ispitane su relacije između varijabli socijalnog statusa i varijabli za procjenu efikasnosti kognitivnih i konativnih funkcija.

Na osnovu kanoničke analize kovarijance i to u standardiziranom image prostoru izolirana su dva para kvazikanoničkih faktora koji su u prilično visokim kvazikanoničkim korelacijama (0.62 odnosno 0.51).

Psihološka struktura subjekata u velikoj mjeri je povezana sa karakteristikama socijalnog statusa porodice u cjelini. Ova povezanost manifestira se na dva načina. Jedan govori o pozitivnom utjecaju povoljnog generalnog socijalnog statusa porodice sa kognitivnom razvojem djeteta. Druga govori o nepovoljnom utjecaju inkonzistencije između stupnja društvene i političke aktivnosti roditelja (u smislu neaktivnosti) i njihovog visokog rezidencijalnog i obrazovnog statusa, na konativnu strukturu ličnosti djeteta.

Dobiveni rezultati govore da struktura i stupanj kognitivnih i konativnih karakteristika nije nezavisna od primarnog socijalnog polja u kojem se one razvijaju, a također nije nezavisna ni od statusne predominacije jednog ili drugog roditelja, niti od stupnja konzistencije svih statusnih karakteristika, a osobito konzistencije između socijalizacijskih i institucionalnih karakteristika svih članova porodice.

kognitivne sposobnosti/ crte ličnosti/ socijalni status/
kvazikanoničke relacije/ standardizirane imege varijable

THE STRUCTURE OF THE RELATIONS BETWEEN PERSONALITY AND COGNITIVE EFFICACY AND THE CHARACTERISTICS OF THE SOCIAL STATUS

The relations between variables of the social status and variables for the estimation of efficacy of cognitive and personality functions were applied up to the samples of 200 male subjects.

Two pairs of quasicanonical factors with substantially high quasicanonical correlations (0,62; 0,51 respectively) were isolated on the basis of canonical analysis of covariance in standardized image space.

Psychological structure of subjects is highly connected to characteristics of the social status of the family as a whole. This connection is manifested in two ways. The first one shows positive influence of the favorable social status of the family on the cognitive development of the child. The second one shows unfavorable influence of the inconsistency between the level of social and political activity of parents (in the sense of non-activity) and their high residential and educational status to the personality structure of the child.

The results obtained indicate that the structure and the level of cognitive and personality characteristics is not independent of the primary social field in which they develop, neither are they independent of the status superiority of one of the parents. Furthermore, they do not depend on the level of consistency of all status characteristics and especially consistency between socializing and institutionizing characteristics of all members of the family.

cognitive abilities/ personality/ social status/ quasicanonical relations/ standardized image variables

1. PROBLEM I CILJ RADA

Istraživanja determinanti razvoja intelektualnih i konativnih regulativnih funkcija provode se i publiciraju još s početka ovog stoljeća na uzorcima ispitanika različite dobi i spola, koji su izvučeni iz različitih populacija i koja su provedena s različitim i eksperimentalnim i metodološkim pristupom.* Rezultati većine ovih istraživanja tendiraju istim ili sličnim zaključcima: egzogene karakteristike, koje su uglavnom definirane kao karakteristike socijalnog statusa, relativno visoko su i pozitivno povezane sa efikasnošću intelektualnih i relativno nisko, ali sistematski značajno i pozitivno sa efikasnošću konativnih regulativnih funkcija. Naravno, varijacije u rezultatima ovih istraživanja posljedica su, prije svega, tipa kognitivnih mehanizama, koji se međusobno razlikuju po tome što su više ili manje podložne utjecaju vanjskih stimulusa, i tipa konativnih regulativnih funkcija koji su također više ili manje pod utjecajem vanjskih, odnosno unutrašnjih generatora razvoja.

Svi ovi rezultati koji su nalagali slične zaključke nisu, međutim, mogli utjecati na razlike u njihovoj interpretaciji koja je u različitim psihološkim školama bila rukovođena različitim konceptualnim i teorijskim pristupima; od ekstremno nativistički orijentiranih teorija razvoja (na primjer: Cattel, 1966; Jensen, 1972) do onih ekstremno environmentalističkih na primjer: Skinner, 1953; 1974 **). Naravno, mnogo je više onih koji razvoj kognitivnih i regulativnih funkcija pripisuju interaktivnom djelovanju genetskih ili, točnije, bioloških i socioloških generatora u skladu sa teorijama Hebba (1949) i Piageta (1968).

* Na primjer: R.B. Cattell, 1934-1935; Carlson i sur., 1945; Thomson i sur., 1953; Dubnoff, 1938; Bayley, 1954; Brunet, 1956; 1958; Honzik, 1957; Skeels, 1940; 1965; Owens, 1953; 1966; Vernon, 1966; 1969; Ivić, 1976; Ignjatović i Bukvić, 1974; Momirović i Bukvić, 1963; Džamonja, 1976; Guidubaldi i Perry, 1984; Labrecque, 1982; Skrivastra, Sinagh i Thakur, 1980; Agcawal i Power, 1983; Paspalanov, 1984; Viskiće-štalec, Horga, Gredelj i Momirović, 1975; Ignjatović, 1982; Fulgosi i sur., 1985; Hošek, Momirović i Dugić, 1986; Hošek, Bosnar i Zarevski, 1984.

** Prema A. Fulgosi, 1981.

Budući da je u većini dosadašnjih istraživanja ispitivana povezanost socijalnog statusa odvojeno sa kognitivnim ili sa konativnim karakteristikama, namjera je da se ovim radom utvrdi kako je socijalni status povezan sa kognitivnim i konativnim karakteristikama kada su one uronjene u zajednički potprostor. S obzirom na postavljeni cilj odabrana je metoda kanoničke analize kovarijance u standardiziranom image prostoru koja upravo to omogućava.

2. METODE RADA

2.1. Ispitanici

Ispitivanje je provedeno na subuzorku od 200 ispitanika koji je, u okviru jednog većeg uzorka od 1001 ispitanika, izvučen iz jugoslavenske populacije muškaraca, starih 19 do 27 godina, klinički zdravih, pismenih i bez značajnih psihičkih aberacija, a koji razumiju hrvatski ili srpski jezik. Budući je ovaj uzorak slučajno izvučen iz populacije koja ima navedene karakteristike, može se smatrati dovoljno reprezentativnim za jugoslavensku populaciju muške omladine ove dobi.*

2.2. Varijable

Sociološke varijable su kolekcionirane na temelju klasičnog fenomenološkog modela socijalne stratifikacija (Saksida i suradnici, 1972; 1974) i to tako što je definirano 31 ordinalno uređen indikator položaja ispitanika i njegovih roditelja u socijalizacijskom, institucionalnom i sankcijskom subsistemu socijalnog statusa. Ova kolekcija od 31 indikatora socijalnog

* Potpuni opis uzorka koji uključuje i podatke o njihovoj dobi, obrazovanju, karakteristikama, mjesta u kojima žive i uvjete pod kojima su ispitivanja provedena, može se naći u elaboratu: "Konstrukcija i evaluacija testova za procenu ličnosti na osnovu interakcionističkog modela", Vojna medicinska akademija, Beograd, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb i Filozofski fakultet, Zagreb, 1986.

statusa predstavlja modifikaciju (DS-2-VS, Džamonja i Hošek, 1986*) upitnika DS-2, Saksida i suradnika iz 1972. godine. To su bili ovi indikatori:

- (1) Obrazovanje subjekta, (2) oca, (3) majke
- (4) Znanje stranih jezika subjekta, (5) oca, (6) majke
- (7) Izvorni rezidencijalni status subjekta, (8) oca, (9) majke
- (10) Aktualni rezidencijalni status subjekta, (11) oca, (12) majke
- (13) Školski uspjeh subjekta
- (14) Funkcija subjekta u SSO
- (15) Kvalifikacija oca, (16) majke
- (17) Profesionalni položaj oca, (18) majke
- (19) Samoupravna funkcija oca, (20) majke
- (21) Politička funkcija oca, (22) majke
- (23) Sindikalna funkcija oca, (24) majke
- (25) Funkcija oca u sportskim organizacijama, (26) funkcija majke
- (27) Kvadratura stana
- (28) Prihod domaćinstva
- (29) Postojanje vlastite sobe subjekta u porodičnom stanu
- (30) Broj knjiga u kućnoj biblioteci
- (31) Broj djece u porodici

Kognitivne sposobnosti procijenjene su pomoću tri testa koja su odabrana na temelju kibernetičkog modela kognitivnog funkcioniranja, kojeg su predložili Momirović, Bosnar i Horga, 1982.:

- (1) Za procjenu efikasnosti perceptivnog prostora upotrebljen je test GT7 Beatrice Dvorak;
- (2) Za procjenu efikasnosti serijalnog procesora ALF7 F.L. Wellsa;
- (3) Za procjenu efikasnosti paralelnog procesora test IT2 Thurstonea i Dvorakove.

Efikasnost konativnih funkcija procijenjena je na temelju kibernetičkog modela strukture regulativnih funkcija kojeg su predložili Horga, Ignjatović, Momirović i Gredelj, 1982. U skladu s ovim modelom Prot i Momirović su, 1984, kolekcionirali bateriju od 6 mjernih instrumenata, izvrsnih metrijskih karakteristika, koji su upotrebljeni i u ovom istraživanju. To su:

* Faktorska struktura ovih indikatora utvrđena je u A. Hošek, 1988.

- (4) ALPHA, za procjenu efikasnosti reakcija obrane
- (5) SIGMA, za procjenu efikasnosti reakcija napada
- (6) HI, za procjenu efikasnosti organskih funkcija
- (7) DELTA, a procjenu efikasnosti regulativnih funkcija
- (8) ETA, za procjenu efikasnosti integracije u socijalno polje
- (9) EPSILON, za procjenu efikasnosti regulacije aktiviteta

2.3. Metode obrade rezultata

Relacije između skupa od 31 varijable socijalnog statusa i skupa od 9 varijabli za procjenu efikasnosti kognitivnih i konativnih funkcija utvrđene su kanoničkom analizom kovarijance i to u standardiziranom image prostoru (Wolf, Radaković i Momirović, 1988). Ovakva analiza povezanosti dva skupa varijabli koje se projiciraju u zajednički standardizirani image prostor, po nalazu autora ove metode*, pogodna je za procjenu stvarne veličine povezanosti između tih skupova varijabli, ili u slučaju većeg odstupanja od normalne raspodjele. Zbog prirode analiziranog fenomena, ovakva opasnost kod socioloških varijabli uvijek postoji; čak i u ovom slučaju kada, iako dobro ordinalizirane, ove varijable ipak imaju više svojstva kvalitativnih nego kvantitativnih obilježja.

* i njoj pridruženog programa STIX, koji je napisan kao MAKRO program u GENSTAT 4.04, i koji je implementiran u SRCE*GENS*MACRO.

3. REZULTATI

Najvažniji rezultati ovog istraživanja navedeni su u tabelama 1-4. To su kroskorelacije standardiziranih image socioloških i psiholoških varijabli (tabela 1), kvazikanonički koeficijenti determinacije, kvazikanoničke korelacije socioloških i psiholoških varijabli i njima pridruženi test značajnosti (tabela 2), sklop i struktura prvog (tabela 3) i drugog (tabela 4) para kvazikanoničkih faktora.

Kao što se vidi iz tabele 1, većina lokalnih veza između pojedinih statusnih i psiholoških varijabli, uronjenih u zajednički potprostor, nije niti mala ni beznačajna, osobito kad se radi o onom dijelu psihološkog prostora koji se odnosi na efikasnost kognitivnog funkcioniranja. Pri tome su, i broj i veličina lokalnih veza sa obilježjima socijalnog statusa znatno veći kod mjera efikasnosti perceptivnog (GT7) i serijalnog (ALF7), nego kod mjera efikasnosti paralelnog procesora (IT2). Od socioloških varijabli u ovim relacijama sustavno sudjeluju gotovo sve socijalizacijske karakteristike, a osobito one koje govore o stupnju, tipu i kvalitetu obrazovanja i subjekta i njegovih roditelja. Indikativne su, i zahtjevaju posebnu pažnju u nekom od budućih istraživanja, relativno visoke negativne korelacije sve tri mjere efikasnosti kognitivnog funkcioniranja, osobito efikasnosti funkcioniranja paralelnog procesora, sa brojem djece u porodici subjekta.

Kao što se moglo i očekivati mjere kognitivnog funkcioniranja u znatno su manjim, često i statistički beznačajnim, korelacijama sa karakteristikama koje govore o školskom uspjehu i aktivnosti subjekta u omladinskoj organizaciji. Ove su korelacije ranga onih u kognitivnom bloku, ali, naravno, negativne. To potvrđuje pretpostavku da integracija i afirmacija u regularnom socijalnom polju, kao što su škola i postojeće organizacije za društvenu aktivnost mladih, gotovo u jednakoj mjeri zavisi i od stupnja efikasnosti kognitivnih funkcija kao i od stupnja stabilnosti ličnosti. Tome u prilog govore i sustavno pozitivne, iako ne i visoke, korelacije karakteristika socijalnog statusa sa varijablama ETA, koja je pokazatelj efikasnosti integracije u socijalno polje, EPSILON ili efikasnosti regulacije aktiviteta, ali i SIGME kao mjere regulacije i kontrole reakcije napada. Ova, na prvi pogled neuobičajena, pozicija testa agresivnosti (SIGMA) u sličnoj je konstelaciji i u strukturi kvazikanoničkih faktora, pa će joj, kako slijedi, tu biti posvećena malo veća pažnja.

Izolirana su dva para kvazikanoničkih faktora koji su u prilično visokim kvazikanoničkim korelacijama (0.62, odnosno 0.51); treba, međutim, napomenuti da su te veličine ostvarene u potprostoru koji je već u početnoj fazi analize oslobođen slučajnog specifičnog i eror varijabiliteta i kovarijabiliteta psiholoških i socioloških varijabli.

Prvi kvazikanonički faktor izoliran u prostoru socioloških varijabli veoma je sličan generalnom faktoru socijalnog statusa, koji je, kao i obično, dominantno definiran svim socijalizacijskim karakteristikama svih članova porodice, a naročito oca, ali po tom i svih drugih statusnih karakteristika porodice koje logično iz ovih proizlaze. Korespondentni, psihološki, faktor odgovoran je za efikasnost kognitivnih funkcioniranja i to u mjeri koja je veoma sličnog reda veličine i za perceptivni i za serijalni procesor, a ne zaostaje bitno ni efikasnost paralelnog procesora. Ovoj strukturi psihološkog faktora pridružena je, međutim, i efikasnost mehanizma za regulaciju i kontrolu reakcija napada i to sa pozitivnim i ne tako malim koeficijentom učesća.

Drugi par kvazikanoničkih faktora je bipolarni. U sociološkom prostoru definiran je lošim socijalizacijskim karakteristikama subjekta (posebno školskim uspjehom i društvenom aktivnosti), neaktivnošću roditelja u društveno-političkim organizacijama, ali visokim i izvornim i aktualnim rezidencijalnim statusom porodice i visokim profesionalnim i edukativnim statusom majke. Ova socijalna struktura porodice povezana je kvazikanoničkom korelacijom od 0.51 sa veoma nepovoljnom konativnom strukturom subjekta. Sve mjere efikasnosti regulacije i kontrole reakcija obrane i napada kao i organskih i regulativnih funkcija, kao i integracije u socijalno polje, imaju visoke, logički negativne saturacije sa ovim faktorom.

Imajući u vidu logiku kvazikanoničkog modela u image prostoru pod kojim su izračunate relacije između socioloških i psiholoških karakteristika moguće je izvesti slijedeće zaključke i njima pridružene komentare i hipoteze:

- (1) Psihološka struktura subjekta u velikoj mjeri je povezana sa karakteristikama socijalnog statusa porodice u cjelini.
- (2) Ova povezanost manifestira se na dva načina. Jedan govori o pozitivnom utjecaju povoljnog generalnog socijalnog statusa porodice na kognitivni razvoj djeteta. Druga govori o nepovoljnom utjecaju inkonzistencije između stupnja društvene

i političke aktivnosti roditelja u smislu neaktivnosti i njihova visokog rezidencijalnog i obrazovnog statusa, na konativnu strukturu ličnosti djeteta.*

- (3) Vodeći status oca u generalnoj strukturi socijalnog statusa porodice po svojoj prilici je i generator tipičnog kognitivnog stila u kojem je, u ovoj konstelaciji, prisutan i odgovarajući stupanj agresivnog ponašanja djeteta. Nasuprot tome, čini se da socijalna i psihološka klima u porodici u situacijama kada profesionalni i obrazovni status majke postaje bitan za socijalni status cijele porodice, točnije, bitniji od statusa oca, može generirati stimuluse koji nepovoljno utječu na strukturu i razvoj konativnih regulativnih mehanizama u djece.

Prema tome, struktura i stupanj kognitivnih i konativnih karakteristika nije nezavisan od primarnog socijalnog polja u kojem se one razvijaju, a također nije nezavisna ni od statusne predominacije jednog ili drugog roditelja, niti od stupnja konzistencije svih statusnih karakteristika, a osobito konzistencije između socijalizacijskih i institucionalnih karakteristika svih članova porodice.

Tendencija prema kauzalističkoj interpretaciji ovih rezultata ako je slučajno vidljiva, nije, naravno, namjerna već je više rezultat pokušaja formalno logične identifikacije smjerova relacija koje, kako se čini, bolje opravdavaju interakcionistički pristup teoriji razvoja ličnosti ali ne isključuju niti ekosenzitivnost primijenjenih psiholoških testova.

* Na približno iste zaključke navode i rezultati istraživanja A. Hožek, 1988.

Tabela 1. KROSKORELACIJE STANDARDIZIRANIH IMAGE SOCIOLOSKIH I PSIHOLOSKIH VARIJABLI

	GT7	ALF7	IT2	ALPHA	SIGMA	HI	DELTA	ETA	EPSILON
(1) Obrazovanje subjekta	(.58)	(.70)	(.53)	-.00	.23	-.07	-.08	.13	.06
(2) Obrazovanje oca	(.43)	(.45)	(.39)	.07	.28	.03	-.03	.17	.16
(3) Obrazovanje majke	(.35)	(.30)	.26	.01	.29	-.03	.02	.23	.05
(4) Strani jezik subjekta	.29	(.48)	(.30)	-.22	.13	-.10	-.17	.00	(.35)
(5) Strani jezik oca	(.30)	.26	.22	.09	.17	.06	.04	.13	.17
(6) Strani jezik majke	(.34)	.20	.14	-.04	.27	.06	-.01	.11	.00
(7) Izvorni rezidencijalni status subjekta	(.32)	.21	.21	.10	.27	.07	-.02	.04	.07
(8) Izvorni rezidencijalni status oca	.20	-.01	-.05	-.01	.13	-.17	-.11	-.05	.01
(9) Izvorni rezidencijalni status majke	.18	-.05	.07	-.07	.05	-.01	-.17	-.13	.06
(10) Aktualni rezidencijalni status subjekta	.25	.24	.18	.14	.28	.11	.00	.04	.04
(11) Aktualni rezidencijalni status oca	(.30)	.19	.19	.13	.23	.14	.01	.07	.05
(12) Aktualni rezidencijalni status majke	.28	.23	.21	.12	.25	.10	.03	.04	.04
(13) Školski uspjeh subjekta	.24	(.54)	(.32)	(-.33)	-.16	-.25	(-.39)	-.13	.19
(14) Funkcija subjekta u SSD	.27	(.43)	.10	(-.30)	-.26	(-.53)	(-.51)	-.29	.14
(15) Kvalifikacija oca	(.31)	(.38)	.25	-.05	.15	-.05	-.26	.01	.14
(16) Kvalifikacija majke	(.40)	(.34)	(.31)	.21	(.30)	.05	.07	(.31)	.05
(17) Profesionalni položaj oca	(.33)	(.36)	.23	.05	.21	-.10	-.13	.14	.14
(18) Profesionalni položaj majke	(.34)	(.35)	(.31)	.06	(.31)	.07	.01	.25	.10
(19) Samoupravna funkcija oca	.17	.26	.14	.15	.13	.01	-.17	.11	(.34)
(20) Samoupravna funkcija majke	(.41)	(.36)	.29	.02	(.31)	.03	-.05	.26	.09
(21) Politička funkcija oca	.07	.25	.02	-.14	.04	.01	-.19	-.03	.22
(22) Politička funkcija majke	.24	(.30)	.20	-.14	-.12	-.09	-.05	.06	.16
(23) Sindikalna funkcija oca	.13	.20	.09	.06	-.03	.11	-.11	.16	.11
(24) Sindikalna funkcija majke	.29	.29	(.30)	-.18	-.11	-.10	-.14	.04	.05
(25) Sportska funkcija oca	(.41)	.37	.28	-.08	.18	.10	.02	.14	.21
(26) Sportska funkcija majke	.22	.22	.14	-.11	.11	-.01	.09	-.04	.09
(27) Kvadratura stana	.24	.17	.26	-.08	-.11	-.20	-.10	-.07	.21
(28) Prihod domaćinstva	(.35)	(.39)	.29	-.03	.20	-.08	-.18	.03	-.08
(29) Soba subjekta	.09	.06	.02	.02	.14	-.03	-.12	-.09	.14
(30) Broj knjiga u kućnoj biblioteci	(.57)	(.62)	(.52)	.02	(.41)	.00	-.11	.16	.19
(31) Broj djece u porodici	(-.39)	-.23	(-.45)	.07	-.14	.00	.02	.02	.05

Tabela 2. REZULTATI KANONIČKE ANALIZE KOVARIJANCE SOCIOLOŠKIH
I PSIHOLŠKIH VARIJABLI

	1	2
Kvazikanonički koeficijenti determinacije	0.38	0.26
Kvazikanoničke korelacije	0.62	0.51
Postotak iskorištene varijance	43.67	20.00
Test značajnosti kvazikanoničkih korelacija	121.33	67.85
Vjerojatnost hipoteze da je kvazikanonička korelacija jednaka nuli	0.000	0.000
Postotak ukupno iskorištenog kovarijabiliteta	62.52	

Tabela 3. SKLOP (P) I STRUKTURA (S) PRVOG PARA KVAZIKANONICKIH FAKTORA SOCIOLOSKIH I PSIHOLOSKIH VARIJABLI

SOC.	P	S
1. Obrazovanje subjekta	.75	.68
2. Obrazovanje oca	.83	.87
3. Obrazovanje majke	.71	.78
4. Znanje stranih jezika subjekta	.71	.64
5. Znanje stranih jezika oca	.75	.76
6. Znanje stranih jezika majke	.59	.63
7. Izvorni rezidencijalni status subjekta	.51	.61
8. Izvorni rezidencijalni status oca	.43	.49
9. Izvorni rezidencijalni status majke	.45	.50
10. Aktualni rezidencijalni status subjekta	.47	.55
11. Aktualni rezidencijalni status oca	.44	.54
12. Aktualni rezidencijalni status majke	.44	.54
13. Skolski uspjeh subjekta	.52	.39
14. Funkcija subjekta u SSD	.44	.29
15. Kvalifikacija oca	.70	.69
16. Kvalifikacija majke	.72	.78
17. Profesionalni položaj oca	.81	.82
18. Profesionalni položaj majke	.73	.79
19. Samoupravne funkcije oca	.71	.71
20. Samoupravne funkcije majke	.77	.82
21. Političke funkcije oca	.50	.37
22. Političke funkcije majke	.52	.44
23. Sindikalne funkcije oca	.57	.50
24. Sindikalne funkcije majke	.63	.56
25. Funkcije oca u sportu	.55	.53
26. Funkcije majke u sportu	.14	.13
27. Kvadratura stana	.42	.38
28. Prihod domaćinstva	.75	.75
29. Posebna soba za subjekta	.27	.28
30. Broj knjiga u kućnoj biblioteci	.82	.84
31. Broj djece u porodici	-.45	-.51

PSIH.	P	S
1. Efikasnost perceptivnog procesora (GT7)	.89	.89
2. Efikasnost socijalnog procesora (ALF7)	.88	.88
3. Efikasnost paralelnog procesora (IT2)	.84	.84
4. Regulacija reakcije obrane (ALPHA)	-.09	-.08
5. Regulacija reakcija napada (SIGMA)	.43	.44
6. Regulacija organskih funkcija (HI)	-.10	-.08
7. Koordinacija regulativnih funkcija (DELTA)	-.15	-.14
8. Integracija u socijalno polje (ETA)	.17	.18
9. Regulacija aktiviteta (EPSILON)	.24	.23

Tabela 4. SKLOP (P) I STRUKTURA (S) DRUGOG PARA KVAZIKANONIČKIH FAKTORA SOCIOLOŠKIH I PSIHİČKIH VARIJABLI*

SOC. -	P	S	SOC. +	P	S
1. Obrazovanje subjekta	-.32	-.17	2. Obrazovanje oca	.18	.35
4. Strani jezici subjekta	-.39	-.24	3. Obrazovanje majke	.31	.45
13. Školski uspjeh subjekta	-.66	-.55	5. Strani jezici oca	.05	.20
14. Funkcije subjekta u SSO	-.71	-.62	6. Strani jezici majke	.20	.32
15. Kvalifikacija oca	-.04	.11	7. Izvorni rezidencijalni status subjekta	.47	.58
19. Samoupravne funkcije oca	-.04	.10	8. Izvorni rezidencijalni status oca	.28	.37
21. Političke funkcije oca	-.62	-.52	9. Izvorni rezidencijalni status majke	.24	.33
22. Politička funkcija majke	-.40	-.30	10. Aktualni rezidencijalni status subjekta	.42	.52
23. Sindikalne funkcije oca	-.38	-.26	11. Aktualni rezidencijalni status oca	.50	.59
24. Sindikalne funkcije majke	-.36	-.23	12. Aktualni rezidencijalni status majke	.47	.56
25. Funkcije oca u sportu	-.16	-.05	16. Kvalifikacija majke	.30	.45
26. Funkcije majke u sportu	-.10	-.07	17. Profesionalni položaj oca	.03	.19
27. Kvadratura stana	-.21	-.12	18. Profesionalni položaj majke	.30	.45
28. Prihod domaćinstva	-.00	.15	20. Samoupravne funkcije majke	.25	.40
31. Broj djece u porodici	-.28	-.37	29. Posebna soba za subjekta	.07	.12
			30. Broj knjiga u kućnoj biblioteci	.09	.26

PSIH. -	P	S	PSIH. -	P	S
1. Efikasnost perceptivnog procesora (BT7)	-.02	-.00	3. Efikasnost paralelnog procesora (IT2)	.04	.05
2. Efikasnost serijalnog procesora (ALF7)	-.15	-.14			
4. Regulacija reakcija obrane (ALPHA)	.87	.87			
5. Regulacija reakcija napada (SIGMA)	.70	.71			
6. Regulacija organskih funkcija (HI)	.91	.90			
7. Koordinacija regulativnih funkcija (DELTA)	.88	.88			
8. Integracija u socijalno polje (ETA)	.87	.88			
9. Regulacija aktiviteta (EPSILON)	-.23	-.12			

* Zbog preglednosti tabele, bipolarna struktura prvog para kvazikanoničkih faktora grafički je podijeljena na logički pozitivan i logički negativan blok.

LITERATURA

1. Agrawal, R. and R. Power (1983):
Some correlates of adjustment among adolescents. *Personality Study and Group Behaviour*, 3, 1, 51-53.
2. Bayley, N. (1954):
Some increasing parent-child similarities during the growth of children. *Journal of Educational Psychology*, 45, 1-21.
3. Brunet, O. (1958):
Genese de l'intelligence chez des enfants de trois milieux tres differents, *Enfance*, 1, 85-94.
4. Brunet, O. (1958):
Niveaux d'acquisition du langage et resultats a des epreuves non verbales d'intelligence. *Psychol. francaise* 3, 197-208.
5. Carlson, H.B., R.P. Fischer and P.T. Young (1945):
Improvement in elementary psychology as related to intelligence. *Psychological Bulletin*, 42, 27-34.
6. Cattell, R.B. (1934-1935):
Occupational norms of intelligence and the standardization of an adult intelligence test. *Brit. J. Psychology*, 25, 1028.
7. Cattell, R.B. (1966):
Handbook of multivariate experimental psychology. Dand Mc Nally Company, Chicago.
8. Dubnoff, B. (1938):
A comparative study of mental development in infancy. *Journal of Genetical Psychology*, 53, 67-73.
9. Džamonja, Z. (1976):
Dobivanje nekih egzogenih činilaca na nivo, strukturu i organizaciju faktora koji sudjeluju u procesu prijema, dekodiranja i transformacije informacija. Disertacija, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
10. Fulgosi, A. (1981):
Psihologija ličnosti: Teorije i istraživanja, školska knjiga, Zagreb.
11. Fulgosi, A., Lj. Fulgosi, Z. Knezović, R. Masnjak, A. Metzging i P. Zarevski (1985):
Istraživanja razvoja nekih kognitivnih funkcija i nekih karakteristika ličnosti djece naših radnika na privremenom radu u inozemstvu. *Migracijske teme*, 1, 2, 5-13.

12. Guidubaldi, J. and J.D. Perry (1984):
Divorce, socioeconomic status and children's cognitive -
social competence at school entry. *American Journal of
Orthopsychiatry*, 54, 3, 459-468.
13. Hebb, D.O. (1949):
The organization of behavior, Eiley, New York.
14. Honzik, M.P. (1957):
Developmental studies of parent-child resemblance in
intelligence. *Child Development*, 28, 215-228.
15. Horga, S., I. Ignjatović, K. Momirović i M. Gredelj (1982):
Prilog poznavanju strukture konativnih karakteristika.
Psihologija, 15, 3 i 4, 17-34 i 3-21.
16. Hožek, A., K. Bosnar i P. Zarevski (1984):
Relacije pokazatelja socioekonomskog statusa i osobina
ličnosti procijenjenih pod jednim kibernetičkim modelom.
čovjek i zanimanje, 28, 4, 15-19.
17. Hožek, A., K. Momirović and D. Dugić (1986):
Canonical and quasicanonical relations between personality
and dimensions of social status. *Revija za psihologiju*, 16,
1-2, 33-45.
18. Hožek, A. (1988):
Utjecaj statusne konzistencije na neke modalitete agresivnog
ponašanja. *Metodološki zveski*, 3, 119-132.
19. Hožek, A. (1988):
Struktura socijalnog statusa muške omladine u SFRJ. *Revija za
sociologiju*, 19, 3, 275-295.
20. Ignjatović, I. (1982):
Integracija društvene i lične prilagođenosti. Disertacija,
Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd.
21. Ivić, I. i sur.: (1976):
Razvoj i merenje inteligencije. Zavod za udžbenike i nastavna
sredstva, Beograd.
22. Jensen, A.R. (1972):
Benetics and education. Methuen, London.
23. Labrecque, L. (1982):
Travall exterior and academic achievement as a functional of
SES. *Psychological Studies*, 17, 530-535.

24. Momirović, K., K. Bosnar i S. Horga (1982):
Kibernetički model kognitivnog funkcioniranja: pokušaj sinteze nekih teorija o strukturi kognitivnih sposobnosti. Kineziologija, 14, 1b 5, 63-82.
25. Momirović, K. i A. Bukvić (1963):
Materija DAT - priručnik. Republički zavod za zapošljavanje, Beograd.
26. Owens, W.A. (1953):
Age and mental abilities: a longitudinal study. Genet. Psychol. Monogr., 48, 3-54.
27. Paspalanov, I. (1984):
The relation of nach to extraversion, emotional instability and level of anxiety in people of different social status and success. Personality and Individual Differences, 5, 4, 383-388.
28. Fijaže, Ž. (1968):
Psihologija inteligencije, Nolit, Beograd.
29. Prot, F. i K. Momirović (1984):
Karakteristike jedne baterije mjernih instrumenata za procjenu konativnih faktora konstruiranih s pomoću računala. Čovjek i zanimanje, 28, 4, 10-14.
30. Saksida, S. i K. Petrović (1972):
Teoretični model socijalne stratifikacije. Poskus kvantitativne verifikacije. Teorija in praksa, 9, 10, 1407-1419.
31. Saksida, S., A. Caserman and K. Petrović (1974):
Social stratification and mobility Yugoslav society. Some Yugoslav papers presented to the 8th World congress of I.S.A., Toronto - Ljubljana, 213-363.
32. Skeels, H.M. (1940):
Some Iowa studies of the mental growth of children in relation to differentials of the environment: a summary. In Yearb. nat. Soc. Stud. Educ., 39, 281-308.
33. Skeels, H.M. (1965):
Effects of adaption of children from institutions. Children, 12, 33-34.
34. Srivastara, S.N., J. Singh and G.P. Thakur (1980):
Examination anxiety and academic achievement as a function of SES. Psychological Studies, 17, 530-535.

35. Thomas, G.H. et all (1953):
Social implications of the 1947 mental survey. University of London Press, London.
36. Vernon, P.E. (1966):
Educational and intellectual development among Canadian Indians and Eskimos. Brit. Journal Educational Psychology, 18, 79-91.
37. Viskić-Štalec, N., S. Horga, M. Gredelj i K. Momirović (1975):
Relacije kognitivnih i konativnih dimenzija i socioloških karakteristika kod maloljetnih delikvenata. Defektologija, 11, 1, 20-55.
38. Wolf, B., J. Radaković and K. Momirović (1988):
Canonical covariance analysis in standardized image space. Proceedings od 10th International symposium "Computer at the University", 5.5:1-7.